

1. ΚΕΙΜΕΝΟ

Κώστας Βάρναλης: *Το πέρασμά σου*

(Κ.Ν.Α. Γ' Λυκείου, σ. 36)

2. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

2.1. Στοιχεία που αφορούν στο συγγραφέα, λογοτεχνικό περιβάλλον και λοιπά γραμματολογικά στοιχεία:

1. Το “*πέρασμά σου*”, όπως και άλλα ποιήματα της δεύτερης λογοτεχνικής παραγωγής του Κ. Βάρναλη που αρχίζει μετά το 1922, διακρίνεται για το λυρισμό του. Να επισημάνετε τα λυρικά στοιχεία του ποιήματος σε συγκεκριμένους στίχους.¹
2. Ποια χαρακτηριστικά της γραφής του Βάρναλη προκύπτουν από το ποίημα;
3. Το ποίημα ανήκει στη δεύτερη περίοδο της ποιητικής δημιουργίας του Βάρναλη που χαρακτηρίζεται από έντονο κοινωνικό προβληματισμό. Ποια στοιχεία από το ποίημα στηρίζουν, κατά τη γνώμη σας, την άποψη αυτή;

2.2. Δομή του κειμένου, επαλήθευση ή διάψευση μιας κρίσης με βάση το κείμενο, εκφραστικά μέσα και τρόποι του κειμένου (οφολογική διερεύνηση, αφηγηματικές λειτουργίες, επιλογές του δημιουργού σε διάφορα επίπεδα γλωσσικής ανάλυσης):

1. Ποια αντίθεση διαπιστώνετε ανάμεσα στις δύο πρώτες και τις δύο τελευταίες στροφές;
2. Πώς κλιμακώνονται τα συναισθήματα του ποιητή στις δύο ενότητες του ποιήματος και με ποια εκφραστικά μέσα αποδίδονται;
3. Ποιες παρηγήσεις μπορείτε να επισημάνετε στο ποίημα;
4. Να σχολιάσετε τη σημασία των επαναλήψεων στο ποίημα.
5. Ποια είναι η γλώσσα του ποιήματος και ποιο είδος ομοιοκαταληξίας χρησιμοποιείται;
6. Γιατί χρησιμοποιείται στο ποίημα, κατά τη γνώμη σας, το πρώτο πληθυντικό πρόσωπο;

---

¹ Η έκφραση των συναισθημάτων του ποιητή και τα εκφραστικά μέσα που επιλέγει για να εκφράσει την ψυχική του διάθεση αποτελούν στο συγκεκριμένο ποίημα την αναφορά του στο λυρισμό.

7. Ποια είναι η σημασία των επιθέτων που χρησιμοποιούνται στο ποίημα; Γιατί αποκαλείται, κατά τη γνώμη σας η γη “μάυρη”;

2.3. Σχολιασμός ή σύντομη ανάπτυξη χωρίων του κειμένου:

1. Πού οφείλεται η κλιμάκωση των συναισθημάτων του ποιητή;
2. “... κι όσο να πιούμε δε σε σβηούμε,/ πόνε πικρέ και πόνε αψύ... ”: Πώς αντιμετωπίζουν τα προβλήματα της ζωής οι ήρωες του κειμένου;
3. Πώς και με ποιους στίχους εκφράζει το συναισθηματικό του αδιέξοδο ο ποιητής;
4. “... ήρθες Εσύ μια άγιαν ώρα, / όραμα θείο και ξαφνικό, / και γέμισε ήλιο, / ανθόν, οπώρα,... ”: Να σχολιάσετε τους παραπάνω στίχους και να επισημάνετε το λόγο για τον οποίο άλλαξε η ψυχική διάθεση του δημιουργού.
5. “Αχ! τόσο λίγο να βαστάξει,/ τούτ’ η γιορτή κι η Πασκαλιά!... ”: Ποιο είναι το νόημα των παραπάνω στίχων;
6. α) Ποιο είναι το όραμα του ποιητή και σε ποιους στίχους εκφράζεται;
β) Σε τι διαφέρει η γ’ στροφή από τις υπόλοιπες;

2.4. Σχολιασμός αδιδακτου λογοτεχνικού κειμένου:

Κ. Χατζόπουλος: Πέρασες και είχες στα μαλλιά ²

*Πέρασες και είχες στα μαλλιά
ρόδα και φως και είχες στο χέρι
κρίνα λευκά και στάχια απ' τον αγρό·
και σε είδα και είπα κι έφτασε
το καλοκαίρι.*

*Μα ήρθες και σκόρπισες τα στάχια στο νερό,
τα ρόδα στον αέρα
και με ένα κρίνο στάθηκες, ωχρή,
σα φθινοπώρου μέρα.
(...)*

(Βραδινοί θρύλοι)

1. Πώς εκδηλώνονται τα συναισθήματα του ποιητή στην πρώτη και πώς στη δεύτερη στροφή;
2. Ποιες είναι οι ομοιότητες, ως προς την κλιμάκωση των συναισθημάτων, με το εξεταζόμενο ποίημα;

3. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΣΠΙΤΙ

1. Ποια συναισθήματα εκφράζει ο ποιητής στο ποίημα αυτό και πού οφείλονται;
2. Ποια είναι η κοινωνική κατάσταση της εποχής του ποιητή που προβάλλεται μέσα από το ποίημα;
3. Ποιοι στίχοι του ποιήματος εκφράζουν τη φυσιολατρία του ποιητή;

---

² *Η ελληνική ποίηση*, επιμ. Μερικλή Μ. Γ., εκδ. Σοκόλη, Αθήνα 1989, σ. 383.